

Bijlage bij het hoorcollege *De rooklobby*

DE ROOKLOBBY

EEN HOORCOLLEGE OVER DE
PRAKTIJEN VAN DE TABAKS-
INDUSTRIE EN DE GEVOLGEN
VOOR MENS EN MILIEU

door Wanda de Kanter

Inhoud

[Wanda de Kanter](#)

[Bob Kommer Studio's](#)

[Inhoudsopgave hoorcollege](#)

[Aanbevolen literatuur](#)

[Aanbevolen films, documentaires en podcasts](#)

[Aanbevolen platforms](#)

[Colofon](#)

Wanda de Kanter

Sinds 1990 is Wanda de Kanter longarts. Aanvankelijk in het VUMC en daarna 20 jaar in het Rode Kruis Ziekenhuis te Beverwijk. Zij richtte daar o.a. de Medisch Ethische Commissie op, waarvan zij jarenlang voorzitter was. Van 2013 tot 2021 werkte zij als long- oncoloog in het Antoni van Leeuwenhoek in Amsterdam.

Samen met collega-vriendin Pauline Dekker richtte zij de grootste rookstoppolikliniek van Nederland op en schreef zij het zelfhulpboek *Nederland stopt! Met roken* en het handboek voor hulpverleners *Motiveren kun je leren*. Sinds 2009 is zij voorzitter van de [Stichting Rookpreventie Jeugd](#), waaronder de onderzoeksjournalistieke website [Tabaknee](#) valt.

Met de Stichting Rookpreventie Jeugd voerden zij verschillende rechtszaken: tegen de overheid en een strafzaak tegen de 4 grote tabaksindustrieën.

Wanda de Kanter won vele prijzen, o.a. de Professor Muntendam prijs van KWF. In 2019 was zij zomergast bij Janine Abbring en in 2021 werd zij samen met Pauline Dekker geridderd als officier in de Orde van Oranje Nassau. Eind 2023 startte zij met Stichting Rookpreventie Jeugd het burgerinitiatief [Nicotinee](#) om de rook- en nicotinevrije generatie in een wet vast te leggen. Kijk voor meer informatie op www.wandadekanter.nl

Opgenomen i.s.m. Bob Kommer Studio's

Bob Kommer Studio's, opgericht in 1952, is één van de oudste geluidsstudio's van Nederland. Naast het verzorgen van geluid voor diverse natuur- en animatiefilms, doet Bob Kommer Studio's al meer dan 20 jaar het 6-kanaals surround geluid van Omniversum en andere IMAX-theaters in Europa. De studio wordt ook gebruikt voor o.a. het inspreken van luisterboeken en het opnemen van hoorcolleges.

Kijk voor meer informatie op <http://www.bobkommer.com>

Inhoudsopgave hoorcollege

- H1. Inleiding: tabak, roken, nicotine en verslaving
- H2. Tabaksverslaving en stoppen met roken
- H3. Statistieken en gevolgen van tabaksverslaving voor de volksgezondheid
- H4. De tabaksindustrie: sigaretten en e-sigaretten
- H5. De tabaksindustrie en de politiek
- H6. Rechtszaken tegen de tabaksindustrie
- H7. Tabaksreclame en promotietactieken
- H8. Het *Tabacco Industry Playbook*
- H9. Greenwashing, doelgroep- en prijsstrategieën
- H10. Tegenmaatregelen

Aanbevolen literatuur

Robert Proctor, *Golden Holocaust. Origins of the Cigarette Catastrophe and the Case for Abolition*, University Of California Press 2012

Joop Bouma, *De sjoemelsigaret. hoe artsen en overheid de tabaksindustrie vrij spel gaven*, Atlas Contact 2019

Joop Bouma, *Het rookgordijn. De macht van de Nederlandse tabaksindustrie*, Veen, L.J. 2003
Nele Beyens, *Els Borst. Een arts in de politiek*, Wereldbibliotheek 2021

Wanda de Kanter en Pauline Dekker, *Nederland stopt met roken*. Uitgeverij Thoeoris 2008

Wanda de Kanter en Pauline Dekker, *Motiveren kun je leren. Gidsen naar gezond gedrag, het handboek voor hulpverleners*, Uitgeverij Thoeoris 2010

Wanda de Kanter, *Parasiet der kwetsbaren. Een nieuwe kijk op gezondheidsbeleid*, Uitgeverij Pluim 2020

Aanbevolen films, documentaires en podcasts

[The Insider](#), Film van Jeffrey Wigand

[Minister van tabak, BNN VARA \(2011\)](#)

Edith Schippers is een opmerkelijke minister van Volksgezondheid. Ze wordt door de rooklobby beschouwd als een trouwe bondgenoot. Vooraanstaande artsen spreken met afschuw over haar rookbeleid: ze heft het rookverbod voor de kleine horeca op en campagnes om mensen van het roken af te helpen worden stopgezet.

[De vervangers](#), een film over de kinderen die de plaats van dode rokers moeten innemen.

[Zomergasten Podcast met Wanda de Kanter](#)

Longarts Wanda de Kanter is de vijfde Zomergasten van 2019. Janine Abbring sprak met haar op 25 augustus. Haar avond ging over verandering van gedrag, omgaan met verlies en strijdbaarheid.

[Podcast De Maatschappelijk betrokken dokter met Wanda de Kanter](#)

Kno-arts en Federatievoorzitter Peter Paul van Benthem gaat met longarts Wanda de Kanter en internist Robin Peeters in gesprek over hun acties en initiatieven buiten het ziekenhuis. Maakt je dit uiteindelijk tot een betere medisch specialist? Zou elke medisch specialist dit moeten doen? En wat heeft een patiënt aan een maatschappelijk betrokken medisch specialist?

[Tedtalk The dealers, door Wanda de Kanter en Paulien Dekker](#)

A special performance in 3 parts (2020). The first part gives an insight into the personal and inevitable consequences of smoking. This is followed by a conversation between a very worried mother and a CEO of a retailer. Finally, design of a cigarette, facts, figures and consequences are clearly presented and speak for themselves: a smoke-free generation is vital for society!

Aanbevolen organisaties en platforms

[Website van de Stichting Rookpreventie Jeugd](#)

Rookpreventie Jeugd heeft één helder doel: tabak uitbannen uit de samenleving en roken geschiedenis maken. Dat kan alleen door te zorgen dat er geen nieuwe rokers meer bijkomen. Daarom wil Rookpreventie Jeugd de overheid aanzetten tot het nemen van een aantal maatregelen die in samenhang een effectief preventiebeleid opleveren:

- forse accijnsverhoging om tabak onbereikbaar te maken voor kinderen
Een pakje sigaretten moet minimaal 10 euro gaan kosten, zodat sigaretten buiten bereik van de meeste kinderen komen. In Australië kost een pakje sigaretten al meer dan 20 euro, in Frankrijk sinds oktober 2020 ca. 10 euro en in het Verenigd Koninkrijk ruim 10 euro. In Nederland kost een pakje gemiddeld 8 euro.
- vermindering van het aantal verkooppunten
Met bijna 20.000 verkooppunten is tabak veel te makkelijk verkrijgbaar en controle op naleving van de leeftijdsgrens ondoenlijk. Tabak moet uit de supermarkten, drogisterijen, boekwinkels en alleen nog onder vergunning worden verkocht door gespecialiseerde tabakswinkels. Inmiddels is besloten dat supermarkten de tabaksverkoop per 2024 moeten staken. Benzinstations en andere winkels mogen voorlopig tot 2030 tabak blijven verkopen. Rookpreventie Jeugd pleit ervoor dat dit sneller gebeurt.
- een effectieve handhaving van de leeftijdsgrens voor aankoop van tabak
Het moet effectief onmogelijk worden voor jongeren onder de 18 jaar om tabak te kunnen kopen

[Onderzoeksjournalistieke website Tabaknee!](#)

TabakNee – over de tabaksindustrie & haar kompanen is een onderzoeksjournalistieke website over de activiteiten en de machtige lobby van de tabaksindustrie in Nederland. Zij is geboren uit verontwaardiging over wat de tabaksindustrie aanricht onder de Nederlandse bevolking. De overheid en politiek doen veel te weinig om de bevolking te beschermen tegen de tabaksindustrie. *TabakNee* zet de feiten op een rij. De website is een uitgave van [Stichting Rookpreventie Jeugd](#).

[Website van burgerinitiatief Nicotinee](#)

Dit burgerinitiatief wil ervoor zorgen dat het voorstel voor een nicotinevrije generatie in de Tweede Kamer wordt besproken. Dat is nodig, omdat het huidige beleid en met name het toezicht ernstig te kort schiet. In plaats van een afname is er juist sprake van een toename van het aantal rokende en vapende jongeren. Er zijn daarom verdergaande maatregelen nodig om te voorkomen dat jongeren verslaafd raken. Dat willen we bereiken door verscherpt toezicht en het geleidelijk verhogen van de leeftijdsgrens.

[Website van de organisatie Sick of Smoking](#)

Sick of Smoking is de grassroots organisatie die een eind wil maken aan de criminele praktijken van de tabaksindustrie.

Tabak de wereld uit

Het belangrijkste doel van Sick of Smoking is duidelijk: tabak moet de wereld uit. De tabaksindustrie mag geen slachtoffers meer maken. Dit doel wil Sick of Smoking op verschillende manieren bereiken:

- Bescherming van kinderen tegen de verleidingen van de tabaksindustrie. De **rookvrije generatie** een feit maken.
- **Preventieve maatregelen** zoals prijsverhoging van tabak, verminderen van beschikbaarheid en voorlichtingscampagnes
- We zijn wederom bereid om **juridische stappen** te zetten, we hebben jouw steun daarbij nodig omdat maatschappelijke druk het grote verschil kan maken.
- Nog meer laten zien wat de vele **gevolgen** zijn van roken voor je lichaam, de mensen om je heen maar ook de grote gevolgen voor het milieu en de kinderarbeid ten koste van tabak.
- Iedereen helpen die 'iets' wil doen. Samen kunnen we de **tabaksindustrie echt stoppen**.
- **Nabestaanden** van tabaksslachtoffers een stem en gezicht geven door het delen van persoonlijke verhalen. De gevolgen (en het verdriet van de achterblijvers) zijn zo enorm groot. Dit moet gezicht krijgen.

[Website van het Trimbos Instituut over Roken en tabaksontmoediging](#)

Het Trimbos Instituut doet onderzoek naar roken en tabaksontmoediging en verspreiden onze kennis daarover. Ze zorgen er ook voor dat die kennis in praktijk wordt gebracht. Dat doen ze door het algemeen publiek voor te lichten en samen te werken met professionals, de wetenschap en de overheid. Zo dragen ze bij aan minder ziekte en sterfte door tabaksgebruik.

[Website van de RIVM over onderzoek naar tabaks- en nicotineproducten](#)

Het RIVM onderzoekt hoe schadelijk verschillende tabaksproducten en nicotineproducten zijn voor de gezondheid en hoe verslavend en aantrekkelijk ze zijn.

Roken is slecht voor de gezondheid. In Nederland overlijden elk jaar bijna 20.000 mensen aan de gevolgen van roken. Een roker leeft gemiddeld 5 tot 10 jaar korter dan een niet-roker. [Hoe ongezond is roken?](#)

Wat zit er in rook?

Tabaksrook bevat ruim 6.000 verschillende stoffen. Vele daarvan zijn schadelijk voor de gezondheid en meer dan 70 zijn kankerverwekkend. Welke stoffen vrijkomen tijdens het roken en in welke hoeveelheid verschilt tussen tabaksproducten. [Wat zit er in rook?](#)

Tabaksproducten

Niet alle tabaksproducten hebben dezelfde gezondheidsrisico's. Die hangen af van de manier waarop je tabak gebruikt (roken, dampen, kauwen) en van de stoffen die vrijkomen. Er zijn verschillende [tabaksproducten](#).

[Website van het onderzoekplatform Tobacco Tactics](#)

TobaccoTactics is a knowledge exchange platform, established by the [Tobacco Control Research Group](#) (TCRG) in 2012. It is a unique resource, providing rigorous academic research and monitoring data on the tobacco industry and its allies. The site attracts thousands of users from across the world including researchers, policy makers, journalists and advocates.

[Website van STOP. A global Tobacco Industry Watchdog](#)

STOP is a network of academic and public health organizations operating globally as part of the [Bloomberg Initiative to Reduce Tobacco Use](#). STOP connects experts in all aspects of the tobacco industry's business to expose and counter its relentless efforts to sell harmful, addictive products.

[Website van de Tobacco Control Research Group van de Bath University](#)

The multidisciplinary, international research group examines how companies influence health and policy; and evaluates and provides evidence for policy change.

[Website van de Truth Tobacco Industry Documents van de UCSF](#)

An archive of 14 million documents created by tobacco companies about their advertising, manufacturing, marketing, scientific research and political activities, hosted by the UCSF Library.

[Website van Robert Proctor, wetenschapper en auteur van werken over de tabaksindustrie](#)

[Website van de Rookstoppoli van het Rode Kruis Ziekenhuis in Beverwijk](#)

Wilt u blijvend stoppen met roken? De Rookstoppoli van het RKZ bestaat al sinds 2009 en werkt volgens de bewezen RKZ methode. Jaarlijks helpen we meer dan 400 nieuwe patiënten. De begeleiding op de poli is door longartsen en gespecialiseerde rookstopcoaches, zij zijn allemaal geregistreerd in het Kwaliteitsregister Stoppen met Roken. De begeleiding neemt in totaal één jaar in beslag en kan zowel individueel als in groepsverband plaatsvinden. Vanuit de poli is een voorkeur voor begeleiding in groepsverband, omdat het slagingspercentage dan hoger is.

Kern van onze begeleiding is een goede voorbereiding op het stoppen met roken met hulp van het boek 'Nederland Stopt', samen met het 'stoppen stappenplan'. Hierdoor kunnen we uw verslaving begrijpelijk maken en onbewust gedrag bewust maken.

Onze RKZ methode is objectief getoetst in een wetenschappelijk onderzoek. Het gemiddelde slagingspercentage na één jaar bij individuele begeleiding is 40% en in groepsverband is dit zelfs 50%. Dit is hoger dan alle andere methoden, die scoren maximaal 25%.

Zorgverzekeraars vergoeden de begeleiding door de Rookstoppoli volledig, inclusief eventuele extra hulpmiddelen die u nodig heeft (zoals pleisters of medicijnen). We richten ons op alle mensen die willen stoppen met roken, dus ook op de gezonde, jonge rokers. Wilt u blijvend stoppen met roken? Meld u dan aan bij de Rookstoppoli. U heeft hiervoor een verwijzing nodig van uw specialist of huisarts.

[Website van de WHO Framework Convention on Tobacco Control](#)

Established in 2007, the Convention Secretariat serves as Secretariat of both the WHO Framework Convention on Tobacco Control (WHO FCTC) and the Protocol to Eliminate Illicit Trade in Tobacco Products (the Protocol).

The role and work of the Convention Secretariat are governed by Article 24 of the WHO FCTC and Article 34 of the Protocol, and further defined by decisions of the Conference of the Parties (COP) to the WHO FCTC and the Meeting of the Parties (MOP) to the Protocol, including the Rules of Procedures of the COP, and of the MOP.

The Convention Secretariat is hosted by the World Health Organization (WHO) in Geneva, however, it has a distinct mandate, function and governance from WHO. The Convention Secretariat implements, and reports on, workplans and budgets adopted by the COP and MOP.

The Convention Secretariat works in alignment with WHO. While having programmatic independence on treaty matters, the Convention Secretariat cooperates with relevant departments and units of WHO, for coherence in relation to tobacco control.

The Convention Secretariat functions are to support the governing and subsidiary bodies of the treaties, to provide assistance to Parties to the WHO FCTC, and to Parties to the Protocol, and to promote the two treaties, through cooperation with international organizations and bodies, non-governmental organizations and external stakeholders. Taking into account the specific provisions of the WHO FCTC and the Protocol, as well as the central role of the Convention Secretariat in supporting the implementation of the WHO FCTC and the Protocol, the Convention Secretariat abides by strict policies to prevent and address conflicts of interests with the tobacco industry, and its front groups, and other vested commercial interests as appropriate.

Colofon

Home Academy geeft hoorcolleges uit voor thuis en onderweg. Direct te downloaden of onbeperkt te beluisteren in de Home Academy Club. Interessante onderwerpen, van geschiedenis tot natuurwetenschappen, voorgedragen door boeiende sprekers. Zo kan je kennis opdoen in de auto, in de trein, op de fiets of thuis op de bank. Download de Home Academy app voor het beluisteren van onze hoorcolleges op een mobiel of tablet.

Kijk verder op www.home-academy.nl

Uitgave Home Academy Publishers
Middelblok 81
2831 BK Gouderak
Tel: 0182 – 370001
E-mail: info@home-academy.nl

Opname	Bob Kommer (Den Haag, september 2023)
Stem Inleiding	F.C. van Nispen tot Sevenaer
Muziek Intro	Cok Verweij
Mastering	Frits de Bruijn
Vormgeving	Floor Plikaar

© Hoorcollege Copyright 2023 Home Academy Publishers B.V.
ISBN 978 90 8530 256 8
NUR 860, 77, 78

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, uitgeleend, verhuurd, uitgezonden, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door (foto)kopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaand schriftelijk toestemming van de uitgever.